

Behovet att läsa

Leif GW Persson har många års arbete bakom sig som professor i polisforskning inom Rikspolisstyrelsen. Där har han studerat grova våldsbrott och hjälpt till med att försöka lösa ouppklarade mordfall. Förutom att Leif GW Persson skrivit vetenskapliga böcker, rapporter, tidningsartiklar och medverkat i tv-programmet *Veckans brott*, har han skrivit flera romaner till exempel *Den som dödar draken*, *Den döende detektiven* och *Den sanna historien om Pinocchios näsa*. De flesta av hans romaner handlar också om brott där kriminalkommisarie Evert Bäckström ibland är huvudpersonen som löser fallet.

I självbiografin *Gustavs grabb* skriver Leif GW Persson bland annat om sin syn på skönlitteratur.

Ur *Gustavs grabb*

Framför mig ser jag bokhyllan som pappa satte upp ovanför sängskåpet i mättrummet. Det är den bilden som jag ser. Bokhyllan som han har skruvat fast i väggen. En bred, omsorgsfullt hyvlad och polerad bräda som han har lackat med klarlack, limmat ihop med tre stöd och skruvat fast i väggen. Han har själv snickrat den nere i pannrummet i källaren. Där har han inrett en liten verkstad där han ställt sin hyvelbänk och sitt arbetsbord och hängt upp alla sina verktyg i prydliga rader.

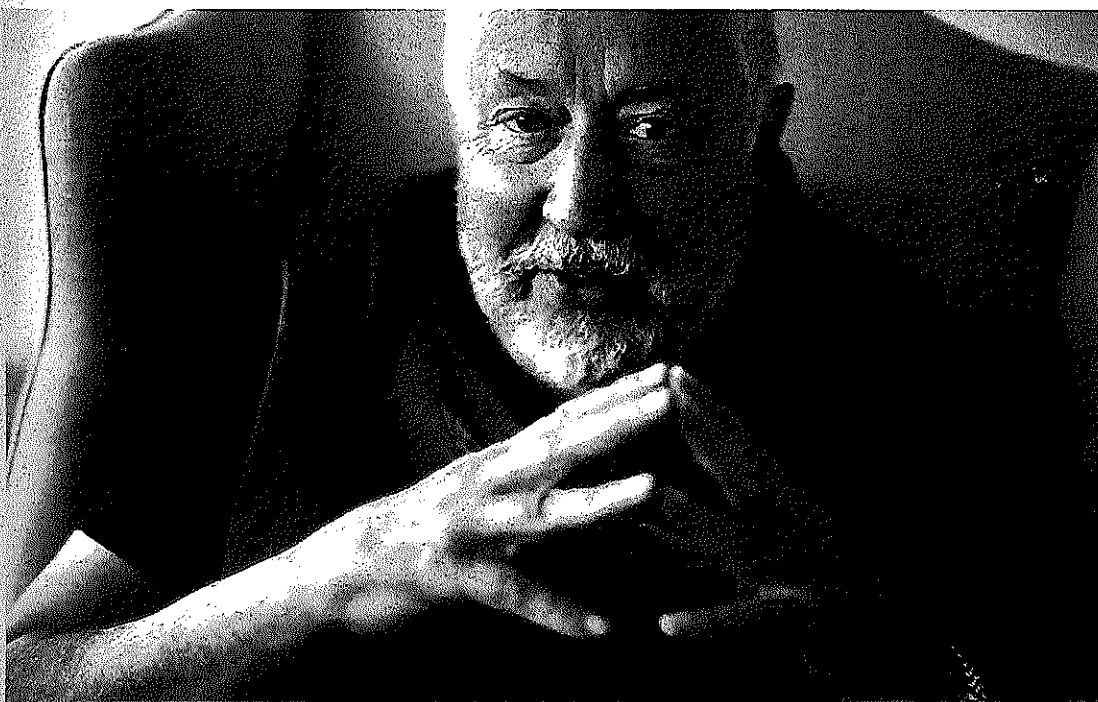
Långt senare får den mig att tänka på alla böcker som jag läst. Inte på det som stod i dem utan på själva läsningen. Jag måste ha läst mer än tiotusen böcker under det liv som jag hittills har levt. Lagt ner mer tid på att läsa än att sova och ojämeförligt mycket mer tid än jag har ägnat åt något annat som jag gjort, som att vara tillsammans med mina barn, till exempel.

Medan jag läst har jag aldrig haft en tanke på själva läsningen. Jag har haft fullt upp med att tänka på den bok som jag för tillfället läser. Om den är bra eller dålig, oavsett vad den nu handlar om, och vad det i så fall är som gör den bra eller dålig. Ett intresse på gränsen till besatthet, men att fundera över läsningen i sig har fått anstå till de tillfällen då jag inte suttit med någon bok i händerna. Varför har jag lagt ner all denna tid och all denna möda på att läsa böcker som skrivits av andra?

Finns det till exempel någon bok, bland alla dessa böcker, som påverkat mitt liv i någon bestämd, påtaglig, tillräckligt avgränsad, och helst positiv mening? Det påstås ju ibland att riktigt bra böcker kan åstadkomma det med den som läser dem. Förändra ditt liv till det bättre, till och med förvandla dig till en bättre människa.

Det finns sex romaner som jag oftare än andra har återvänt till under alla mina år av läsning. De är alla skrivna av män och handlar om män. Valet av dem vittnar heller inte om någon större originalitet, eftersom de tillhör de mest lästa böckerna i västvärldens litteraturhistoria, men med tanke på allt annat som jag läst måste de ändå vara ett uttryck för ett medvetet val, inte slumpens skördar. De två stora romansviterna av Marcel Proust och Robert Musil, *På spaning efter den tid som flytt* och *Mannen utan egenskaper*. Fyra romaner av Tomasi di Lampedusa, Joseph Roth, Ernest Hemingway och J D Salinger; *Leoparden*, *Radetzkymarschen*, *Döden på eftermiddagen* och *Räddaren i nöden*.

Varför har jag valt just dem? Dessutom ständigt återvänt till dem och läst åtminstone valda delar av dem vid oräkneliga tillfällen genom alla dessa år. Ingen av dem har påverkat mitt liv i någon väsentlig, konkret och positiv mening. Att läsningen av dem skulle ha gjort mig till en bättre människa vill jag bestämt avvisa. Det vore förmätet av mig att ens antyda något sådant.

Skälen är andra. De har bekräftat min självbild, de har tröstat mig, de har hjälpt mig att leva genom mina egna tankar, skyddat mig, och till och med gett mig modet att bejaka mitt behov av ensamhet.

Huvudpersonerna i dessa romaner, eller rättare sagt de människor som driver handlingen, är alla män och betraktare. Det gäller även den unge Holden Caulfield, huvudpersonen i *Räddaren i nöden*. Ännu inte man, men eftersom jag är lika gammal som han när jag läser om honom vet jag i detalj vilket liv som väntar oss båda. Livet som betraktare och dessutom sådana betraktare som hela tiden måste värja sig mot lockelsen att förvandlas till en vanlig flanör med hygglig iakttagelseförmåga och det lämpliga måttet av empati? Vem vill leva ett sådant liv? Den bild jag har av mig själv reser högre anspråk än så.

Jag har förvisso läst böcker som åtminstone styckevis är bättre än de jag räknat upp. Även sådana som är skrivna av kvinnor och handlar om kvinnor. Romaner av Selma Lagerlöf och Elsa Morante, diktsamlingar av Edith Södergran och Karin Boye, om jag nu skall nöja mig med fyra exempel på sådana författare som jag tordats återvända till. Problemet är att de inte kunnat skänka mig någon tröst och när jag läser Elsa Morantes *Historien* är det på snäppet när att hon tar ifrån mig hoppet om att vi människor skall kunna leva ett anständigt liv tillsammans med andra.

De böcker som jag hela tiden återvänder till har också stärkt själva kärnan av mitt inre, fått mig att förstå att jag inte är ensam alldeles oavsett hur ensamt det nu har känts i mitt huvud. Hur skulle jag kunna vara det med tanke på de som skrivit dem och alla miljoner läsare som de funnit?

Helt bortsett från att de även har gett mig lust att läsa ännu mer, till och med att skriva egna böcker.

Leif GW Persson, *Gustavs grabb*

● Textfrågor

1. Vem har satt upp bokhyllan?
 2. Hur många böcker säger Leif GW Persson att han läst?
 3. Vilka sex böcker har varit viktigast i hans liv?
 4. Vad utmärker dessa böcker?
 5. Nämn några kvinnliga författare som han återvänt till.
-